

Terviseministri määruse „Sotsiaalministri ning tervise- ja tööministri määruse“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus koosneb kolme määruse muudatusest. Määrus kehtestatakse ravikindlustuse seaduse § 32, Tartu Ülikooli seaduse § 7² lõike 7 ning tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 19 lõike 2 alusel. Muutmise ühine eesmärk on korrigeerida õigusaktides tervishoiutöötajate töötasu alammäärasid. Alammäärade muudatused tulenevad tervishoiutöötajate kollektiivlepingust, kus nende töötasu tõuseb alates 01.04.2024.

Teiste suuremate muudatustena saab välja tuua, et eriarstiabis võtab Tervisekassa 01.07.2024 üle vanglameditsiini rahastamise, millest tulenevalt lisanduvad uued teenused (valmisolekutasu, proteesiteenus). Samuti muudetakse diagnoosipõhiste kompleksteenuste piirhindu ja hinnapiire vastavalt uutele teenusepõhiste hindadele ja eelmise perioodi raviarvete andmete põhjal tehtud arvutustele.

Õendusabis lisatakse eriõe ambulatoorsed vastuvõtud ja perearstiabis lisatasu perearsti nimistut teenindava eriõe eest. Gripi ja COVID-19 vastu vaksineerimine loetakse koduõendusteenuse siseseks tegevuseks. Koduõendusteenuse puhul võimaldatakse koduse palliatiivse hapnikuravi kasutamist. Ravimiteenustes lisanduvad uued haiglaravimid kahe kasvajalise haiguse ja kroonilise migreeni raviks.

Eelnõus esitatud muudatused on heaks kiidetud Tervisekassa nõukogu 16. veebruari 2024. a otsusega nr 7, 8 ja 9. Nimetatud otsustega tegi Tervisekassa nõukogu terviseministrile ettepaneku määruse muudatuste kehtestamiseks.

1.2. Määruse ettevalmistajad

Määrus on ette valmistatud Tervisekassas. Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Tervisekassa:

- 1) raviteenuste osakonna juhataja Tiina Sats (tiina.sats@tervisekassa.ee);
- 2) raviteenuste osakonna (pea)spetsialistid/teenusejuhid:
 - Laura Johanna Tuisik (laurajohanna.tuisik@tervisekassa.ee);
 - Tanel Kaju (tanel.kaju@tervisekassa.ee);
 - Kadri Jakoobi (kadri.jakoobi@tervisekassa.ee);
- 3) partnersuhtluse osakonna teenusejuht Mari Kalbin (mari.kalbin@tervisekassa.ee);
- 4) õigus- ja teabehalduse osakonna jurist Katrina Koha (katrina.koha@tervisekassa.ee).

Määruse on ette valmistanud Sotsiaalministeeriumis tervishoiusüsteemi arendamise osakonna nõunik Nikita Panjuskin (nikita.panjuskin@sm.ee), tervishoiu inimressursi juht Katre Koppel (katre.koppel@sm.ee) ning nõunik Pille Saar (pille.saar@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud õigusosakonna õigusnõunik Susanna Jurs (susanna.jurs@sm.ee).

1.3. Märkused

Määrus on seotud Vabariigi Valitsuse määruse „Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelu“ (edaspidi *tervishoiuteenuste loetelu*) kehtestamisega, mida samuti rakendatakse alates 1. aprillist 2024. a.

Sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse „Arst-residendi tööjõukulu arvutamise ja residentuuri baasasutusele hüvitamise alused“ puhul muudetakse varasemat määruse redaktsiooni, mis on avaldatud Riigi Teatajas avaldamismärkega RT I, 29.03.2023, 8.

Tervise- ja tööministri 20. detsembri 2018. a määruse nr 72 „Kiirabi ja meditsiinilise kaugkonsultatsiooni teenuse eest tasumise tingimused ja kord“ puhul muudetakse varasemat määruse redaktsiooni, mis on avaldatud Riigi Teatajas avaldamismärkega RT I, 20.12.2023, 28.

Sotsiaalministri 19. jaanuari 2007. a määruse nr 9 „Kindlustatud isikult tasu maksmise kohustuse Tervisekassa poolt ülevõtmise kord ja tervishoiuteenuse osutajatele makstava tasu arvutamise meetodika“ puhul määruse redaktsiooni, mis on avaldatud Riigi Teatajas avaldamismärkega RT I, 20.12.2023, 18.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb neljast paragrahvist ja määruse lisadest.

Paragrahviga 1 muudetakse sotsiaalministri 17. detsembri 2019. a määruse „Arst-residendi tööjõukulu arvutamise ja residentuuri baasasutusele hüvitamise alused“ § 2 lõiget 3 tulenevalt arst-residendi palga muutumisest. Alates 1. aprillist 2024. a on arst-residendi brutotunnipalga suurus 19 eurot ja 67 senti ja ühe kuu baasil arvutatava brutopalga suurus 3315 eurot ja 97 senti.

Paragrahviga 2 muudetakse tervise- ja tööministri 20. detsembri 2018. a määrust nr 72 „Kiirabi ja meditsiinilise kaugkonsultatsiooni teenuse eest tasumise tingimused ja kord“. 1. aprillil 2024. a jõustuva määruse muutmisel on lähtutud Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu, Eesti Kliiniliste Psühholoogide Kutseliidu, Eesti Õdede Liidu, Eesti Kiirabi Liidu ja Eesti Haiglate Liidu vahel 20. jaanuaril 2023. a sõlmitud kollektiivlepingust. Leping on sõlmitud eeldusel, et Vabariigi Valitsus kehtestab Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelu, mille kõikides teenuste hindades sisalduvad alates 1. aprillist 2024. a järgmised palgakomponendid:

- arstidel 19 eurot ja 67 senti tunnis;
- eriarstidel 21 eurot ja 40 senti tunnis;
- kliinilistel psühholoogidel 15 eurot ja 30 senti tunnis;
- õdedel ja tervishoiu tugispetsialistidel 12 eurot tunnis;
- eriõdedel ja ämmaemandatel 12 eurot ja 45 senti tunnis;
- kiirabitehnikutel 10 eurot tunnis;
- erakorralise meditsiini tehnikutel 10 eurot ja 35 senti tunnis;
- hooldustöötajatel 7 eurot ja 60 senti tunnis.

Brutotöötasude arvutamisel on lähtutud 2024. aastaks kokkulepitud koefitsientidest.

Määruse § 2 punktidega 1-7 uuendatakse kiirabitöötajate brutopalga kuluna teenuse standardkulus arvestatud summasid vastavalt kollektiivlepingule ning määruse § 4 lõike 1 punktis 3, §-des 5-7 ning § 9 lõige 1 punktides 1 ja 2 nimetatud kulukomponentide maksumusi.

Määruse § 2 punktiga 8 tunnistatakse kehtetuks määruse § 19² lõige 3, kuna selles sätestatud mõju rakendati koodiga 11220 tähistatud teenuse piirhinnale, mis hakkas kehtima 01.01.2023. Nimetatud piirhind muutus 01.01.2024 ja tagasiulatuvat mõju sellele ei rakendatud.

Paragrahviga 3 muudetakse sotsiaalministri 19. jaanuari 2007. a määrust nr 9 „Kindlustatud isikult tasu maksmise kohustuse Tervisekassa poolt ülevõtmise kord ja tervishoiuteenuse osutajatele makstava tasu arvutamise meetodika“. **Paragrahvi 3 punktiga 1** muudetakse määruse § 4 lõike 2 sõnastust ja sellest jäetakse välja viide tervishoiuteenuste loetelu §-le 4. Tervishoiuteenuste loetelu § 4 reguleerib üleriigilise perearsti nõuandetelefoni teenust, mistõttu ei ole viide sättele asjakohane.

Paragrahvi 3 punktiga 2 muudetakse **määruse § 6 lõike 4** sõnastust ja sellesse lisatakse võimalus suunata patsient tervishoiuarsti e-konsultatsioonile. Täiendus on seotud tervishoiuteenuste loetelu muudatusega. Määrusele lisatakse sellekohane lisa 65.

Paragrahvi 3 punktiga 3 muudetakse **määruse § 6 lõike 5** sõnastust ja selles esitatud tabelit. Lõikes 5 sätestatud loetelu sisaldab tervishoiuteenuste loetelus nimetatud teenuseid, sealhulgas uuringuid ja protseduure, mistõttu täpsustatakse lõikes esitatud selgitavat viidet ja asendatakse sõna „uuringute“ sõnaga „tervishoiuteenuste“.

Tabelisse lisatakse teenused „Ühe inimese gripivastane vaktsineerimine“ (kood 3089) ja „Ühe inimese vaktsineerimine COVID-19 vastu“ (kood 3199) eesmärgiga tõhustada nimetatud teenuste kättesaadavust üldarstiabis.

Täiendavalt lisatakse tabelisse teenused „Riskipatsiendile raviplaani koostamine“ (kood 5092A) ja „Riskipatsiendi järelvisiit raviplaani ülevaatusega“ (kood 5095A). Nimetatud teenuste eest tasutakse tervishoiuteenuste loetelu alusel alates 01.07.2023 kinnitatud nimistuga töötavale perearstile juhul, kui tema või temaga koos töötavad tervishoiutöötajad on läbinud Tervisekassa riskipõhise ravijuhtimise koolituse. Tegemist on perearstile täiendavalt tasutava teenusega, mistõttu on oluline tuua see välja ka määruse §-s 6.

Seoses tervishoiuteenuste loetelu muutumisega jäetakse tabelist välja teenus „SARS koroonaviirus-2 RNA määramine *real-time*-PCR-meetodil“ (kood 66634).

Paragrahvi 3 punktiga 4 muudetakse **määruse § 12⁴ lõike 1** sõnastust ja viidatud lisade loetelu täiendatakse lisaga 65.

Paragrahvi 3 punktiga 5 muudetakse **määruse § 12⁵ lõike 1** sõnastust ja seda täiendatakse sõnadega „või nimistuga töötav arst“. Nimistusse kuuluvale patsiendile võivad üldarstiabi osutada ka perearsti kvalifikatsioonita arstid (nt arst-resident, teise eriala omandanud või erialata arst), mistõttu ei ole põhjendatud saatekirja andjana käsitada vaid perearsti. Oluline on, et patsiendile teenuse osutamise vajadus on kindlaks tehtud üldarstiabi osutamise käigus.

Paragrahvi 3 punktiga 8 täiendatakse **määrust §-ga 38³**. Seoses 01.07.2024 jõustuva vangistusseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muudatusega hakatakse vanglas ja arestimajas kinni peetavatele isikutele tervishoiuteenuste osutamist, sealhulgas ravimeid, meditsiiniseadmeid ja muud tervishoiuteenuste osutamisega seotut, rahastama riigieelarvest Tervisekassa kaudu ning Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras. Vangistusseaduse § 52 lõike 1¹ alusel antavas määruses kehtestatakse vanglas kinni peetavale isikule riigieelarveliste võimaluste piires rahastatavate tervishoiuteenuste osutamise tingimused ja kord, samuti tervishoiuteenuste hulka kuuluvad tegevused. Nimetatud kohustuste täitmiseks lisanduvad tervishoiuteenuste loetellu uued kompleksteenused, mida hakatakse rakendada alates 01.07.2024 ja mille piirhinna arvutamise meetodika ja muutmise kord määruses sätestatakse.

Paragrahvi 3 punktidega 6, 7 ja 11 muudetakse **määruse § 28 lõikes 4, § 38¹ lõikes 4 ja § 41 lõikes 2** töötajate brutopalga kulu, lähtudes Eesti Arstide Liidu, Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliidu, Eesti Kliiniliste Psühholoogide Kutseliidu, Eesti Õdede Liidu, Eesti Kiirabi Liidu ja Eesti Haiglate Liidu vahel 20.01.2023 sõlmitud kollektiivlepingust.

Leping on sõlmitud eeldusel, et Vabariigi Valitsus kehtestab Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelu, mille kõikides teenuste hindades sisalduvad alates 01.04.2024 järgmised palgakomponendid:

- arstidel 19 eurot ja 67 senti tunnis;
- eriarstidel 21 eurot ja 40 senti tunnis;
- kliinilistel psühholoogidel 15 eurot ja 30 senti tunnis;
- õdedel ja tervishoiu tugispetsialistidel 12 eurot tunnis;
- eriõdedel ja ämmaemandatel 12 eurot ja 45 senti tunnis;

- kiirabitehnikutel 10 eurot tunnis;
- erakorralise meditsiini tehnikutel 10 eurot ja 35 senti tunnis;
- hooldustöötajatel 7 eurot ja 60 senti tunnis.

Brutotöötasude arvutamisel on lähtutud 2024. aastaks kokku lepitud koefitsientidest.

Paragrahvi 3 punktiga 9 muudetakse **määruse § 40 lõiget 5⁶** ja sellest jäetakse välja sõnad „vaimse tervise õde“. Muudatus on seotud tervishoiuteenuste loetelus koodiga 3084 tähistatud teenuse nimetuse muutmise ja täiendava lisatasu „Lisatasu perearsti nimistut teenindava eriõe eest“ (kood 3129) lisandumisega. Lisatasu tervisekeskuses töötava täistööajaga vaimse tervise õe puhul saab tervishoiuteenuse osutaja kanda arvele koodi 3084 üldõe töötasu jaoks ja lisaks kanda arvele koodi 3129, millega kompenseeritakse eriõe kõrgema alammääraga töötasu.

Paragrahvi 3 punktiga 10 täiendatakse **määruse § 40 lõikega 5⁹**. Täiendus on tingitud tervishoiuteenuste loetellu uue teenuse „Lisatasu perearsti nimistut teenindava eriõe eest“ (kood 3129) lisandumisega, kirjeldades lisatasu piirhinna kujundamise meetodikat.

Paragrahvi 3 punktiga 12 muudetakse **määruse § 67 lõiget 14** ja pikendatakse rakendustingimuse kehtivust kuni 31. märtsini 2025. a. Muudatus on tingitud tervishoiuteenuste loetelu muudatusest, millega pikendatakse psühholoogidele makstavale töötasule täiendava koefitsiendi rakendamise aega. Seoses määruse § 28 lõikes 4 tehtavate muudatustega tuleb muuta ka rakendustingimuses sätestatud viidet punktile, mis käsitleb kliinilise psühholoogi brutopalgaga suurust.

Paragrahvi 3 punktiga 13 muudetakse määruse lisasid 3, 15 ja 16 tulenevalt tervishoiuteenuste loetelu muudatustest.

Paragrahvi 3 punktiga 14 täiendatakse määrust lisaga 65 „E-konsultatsiooni saatekirja ja vastuse nõuded arsti poolt patsiendi suunamisel töötervishoiuarsti e-konsultatsioonile tervise infosüsteemi vahendusel“.

Paragrahviga 4 sätestatakse määruse jõustumine 1. aprillil 2024. a.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel puudub seos Euroopa Liidu õigusega ning eelnõu ettevalmistamisel ei ole aluseks võetud teiste riikide õigusakte.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatused on redaktsioonilised või vahetult seotud 2024. aasta 1. aprillil kehtima hakkava tervishoiuteenuste loetelu muudatustega, kehtestades Tervisekassale täiendavaid tingimusi tasu maksmise kohustuse ülevõtmiseks.

Muudatustel on kaudne sotsiaalne mõju, kuna elanikkonnale tagatakse tervishoiuteenuste kättesaadavuse säilimine. Muudatused on vaja sisse viia, et tervishoiuteenuste pakkumine riigis ei väheneks ning rahva tervis säiliks. Tervishoiutöötajate palgatõusuga tagatakse Eesti tervishoiusüsteemi jätkusuutlik areng.

Otsene mõju avaldub Tervisekassa eelarvele.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Arst-residentide töötasuga seotud muudatustega kaasneb kogumõju 2024. aastaks summas 1,86 miljonit eurot.

Kiirabi kulud 2024. aastaks on ligikaudu 8,5 miljonit eurot.

Määruse § 3 muudatustega kaasnevad kulutused on välja toodud alljärgnevas tabelis.

Tabel 1. Tervishoiuteenuste loetelu muudatuste kogumõju 2024. aastaks, miljonit eurot

Muudatus	Lisakulu al aprill 2024 (mln eurot)
Tervishoiuteenuste loetelu muutmise taotlused (v.a nüüdisajastamine)	0,69
sh haiglaravimid	0,61
sh eriarstiabi, haiguste ennetus ja tervisedendus	0,07
Horisontaalsed muudatused	86,00
01.04.2023 rakendunud kollektiivlepingu töötasude mõju alates 01.04.2024 (sh kiirabi, residendid)	86,00
Muud eriarstiabi ja õendusabi muudatused	8,41
Kliinilise psühholoogi lisakoeffitsiendi pikendamine	1,87
Psühhiaatria juhtumikorraldaja	0,50
Valveringidesse ja voodipäevadesse 15 minutit valve üleandmiseks	0,30
Psoriaasi kaugjälgimise juhtprojekt	0,03
Vanglameditsiini rahastamine	3,70
Insuldikoordinaator	0,06
Eriõe vastuvõtud	1,20
E-konsultatsioonid (töötervishoiuarst)	0,09
Töötervishoiuarsti vastuvõtud	0,24
Arstliku ekspertiisi multidistsiplinaarse eksperdikomisjoni teise koosseisu lisamine	0,43
Kiirabi muudatused	1,50
Kiirabi kulumudeli nüüdisajastamine	1,50
Kokku	96,60

Kuluga on arvestatud Tervisekassa eelarves.

Vanglameditsiini rahastamiseks saab Tervisekassa lisaks Justiitsministeeriumi valitsemisalast üle tulnud vahendeid 2024. aastal summas 2,4 mln eurot ja alates 2025. aastast 4,7 mln eurot aastas. Riigieelarvele täiendavat kulu ei teki.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. aprillil 2024. a.

7. Määruse koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kolme eelnõuna koostööstamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ministeeriumitele, kellel on eelnõuga puutumus (Rahandusministeerium, Siseministeerium, Justiitsministeerium), ja arvamuse avaldamiseks Tervisekassale ja Tartu Ülikoolile. Eelnõud koostööstati märkusteta. Menetlusökonoomiast lähtudes on kolm eelnõu liidetud kokku üheks määruseks.